

To'on yó'o kí'an ni taa San Pablo ni sa'an noó na ndéi kuendá Galacia

Ká'qan Pablo ndisá'án

¹ Yu'u kúú Pablo, ta kúúí iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo. Ta kó kúú ta'on yu'u iin yoo ni tanda'a iin taa, o iin rä ni kaxi taa. Dá chí mií vá Jesucristo xí'ín tatá Ndios, na ni dñatáki Jesús, kúú na ni kaxi yu'u.

² Ta yu'u xí'ín ndidaá ká na kúú kuendá Jesús ndéi xí'ín yó'o ká'án ndu ndisá'án xí'ín ndo'ó, na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Galacia xaan.

³ Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee na ña manj xí'ín ndó, ta nakj'o na ña koo vq'a ini ndo.

⁴ Jesucristo kúú na ni xj'o mií ná ni xi'i na sa'á kuachi yo, dá ni taó xoo na yó tixi ndá'q ndidaá kúú ña kini ió ñayuú yó'o, chí kj'o dión ni chikaa ini tatá Ndios ña kee na xí'á.

⁵ Ta daá kuití kánian natiin na ñañó'ó. Dión ná koo.

In tó'ón dini vá Jesús kándéé iní yo, dá ndoo kuachi yo noo Ndios

⁶ Naá vá inij xinij sa'á ña yachí téí ni kásá'á ndó kankuei xoo ndó noo Ndios, na ni kana ñaá sa'á ña manj ni kee Jesucristo sa'q ndo. Ta viti ká'án ndó ña ió iin ká to'on saá kj'o ña kaki ndó.

7 Tído kó tā'ón iin ká to'on saá kí'o ñaq káki yó. Ndéi dao tāa tein mií ndó xaqan, ta kátoó rā dátúú rá ndo'ó, ta kátoó rā nadqon ra to'on va'a ñaq ká'qan sa'a Cristo.

8 Ta va'ará ndu'u o iin ángel ní kii induú ná dána'a iin ká to'on saá noó ñaq ní sa dáná'a ndu noo ndo, dá kían iin íchí ná kandoo ndu kakomí ndú kuächchi noo Ndios.

9 Ta sa ní ka'an ndu xí'ín ndó, ta nándió kuéi tuku ndu ká'qan ndu xí'ín ndó; ndi ndáa tāa díin dána'a o duú to'on va'a ní dáná'a ndu noo ndo, dá kían iin íchí ná kandoo ra kakuu ra tāa kómí kuächchi noo Ndios.

10 ¿Á ká'án ndó ñaq xí'ín to'on ká'in yó'o ndukúí ñaq kandoo va'i noó ñayuu o noo Ndios? ¿Á ká'án ndó ñaq dión ká'in, dá kandoo va'i noó ñayuu? Chi tá ndukú yu'u ñaq kandoo va'i noó ñayuu, dá kían kó kúú ta'on yu'u iin ná kéchóon noo Cristo.

Dí'a ní kuu tá ní kana Jesús yu'u ñaq kane'i to'on na

11 Kóní yu'u ñaq kana'á ndó, ñani miíj, ñaq to'on va'a dána'a yu'u kó kúú ta'an vaan ñaq ní ndaki ini ñaxintóni tāa.

12 Dá chí kó ní nátiin ta'on yu'u to'on yó'o noo ni iin tó'ón tāa, ta ni iin tó'ón tāa kó ní dáná'a ñaq nooí. Mií vá Jesucristo kúú ná ní xí'o to'on va'a yó'o nooí.

13 Sa ní ní'lí tó'on va ndó tátó'on kí'o ní sa kee yu'u tá sa kandísai tátó'on kándisa ná Israel. Sa ná'á vá ndó tátó'on kí'o kini sa kendava'a yu'u xí'ín ñayuu kúú kuendá Jesús, chí sa kátoói dánáá ndi'i noo ná.

14 Ta yu'u ní sa kuu iin rā sa ndíkó cháá ká choon sa'ándá tāa sá'ano ñooí o duú dao ká tāa dáó xí'ín,

chi ni sa ndi'i cháá ką inij sa keei choon sa'ándá ta sá'ano ñoo.

¹⁵ Tido mií Ndios ni kaxi yu'u nda rá kō ñá'a kakii, ta ni kana na yu'u sa'á ña kú'u ini na sa'í. Ta noón kúú na ni nata'an ini

¹⁶ na'q na de'e na nooí, dá ná dána'a yu'u noó na kō kúú na Israel. Ta kō ni sa'an ta'oин ndato'ín ni iin tó'ón ñayuuu ndí kián dána'i.

¹⁷ Ta ni ñoo Jerusalén kō ni sa'in ndato'ín ta sa daá kúú apóstol noó yu'u sa'á ndi kee dána'i. Ña ni keei kián dinñó'ó ką ni sa'in chí kuendá Arabia dí'a. Dá ni nandió koo tuküi ñoo Damasco.

¹⁸ Tá ni ya'a oni kuiq, dá ni keei kua'in ñoo Jerusalén, dá konij Pedro, ta kana'í na. Tá ni saai noo ió na, dá ni sa ioj xí'ín na sa'on va kuu.

¹⁹ Tido kō ta'ón dao ką na kúú apóstol ni xinii, sava'a iin tó'ón Jacobo, na kúú ñani sato'o yo Jesús, kúú na ni xinii.

²⁰ Ta ná'á míí Ndios ña ko ká'an to'ín noó ña táai kosaq noo ndo.

²¹ Tá ni ndi'i, dá ni sa'in chí kuendá Siria, xí'ín kuendá Cilicia dí'a.

²² Ta na kúú kuendá Jesucristo ndéi chí kuendá Judea kō ná'á ta'on na yu'u tiempo daá.

²³ Saq'a ña ni seídó'o na sa'q yú'u kúú ña: "Taa káa kúú taa sa kendava'a xí'ín yó tá sata, tido viti xionoo ra kásto'on ra xí'ín ñayuuu to'on va'a sa'a Jesús, tá'an ña sa katoó rą dánaá rą tá sata."

²⁴ Ta ni keká'ano na Ndios sa'á ña ni kee na xí'ín.

2

Dí'a ni kuu tá ni sa'in ñoo Jerusalén, ni ka'in xí'ín na kúú apóstol

¹ Tá n̄i ya'a ux̄i kom̄i kuīa, dá n̄i n̄andió k̄o tukui ñoo Jerusalén xí'ín Bernabé. Ta ndáka ta'anii Tito n̄i sa'in.

² Chi mií Ndios n̄i xi'o ñ̄a n̄i k̄andaq̄ inij ñ̄a kánian ko'in ñoo. Ta sa'á ñ̄a k̄o kónij ñ̄a naá óon choon kéei, sa'á ñoo n̄i naikanii xí'ín sa'ava'a na ndíta noó na kúú kuendá Jesús sa'a ndí k̄ián dána'i noó na k̄o kúú na Israel.

³ Ta n̄i naata'an va ini na, sa'á ñoo k̄o n̄i kéndúsa na ñ̄a ta'andá ñí Tito, ta n̄i sa ió dáó xí'ín, va'ará kúú rá iin t̄aa griego.

⁴ Ta n̄i ku'u de'é ta'ani dao r̄a kaá kúú kuendá Jesús tein ndu'u kananí ñaá rá, ná kande'á ndí k̄ián kée ndu sa'á ñ̄a n̄i k̄ankuei xoo ndu t̄ixi ndá'a ley Moisés sa'á ñ̄a ndíta ndu xí'ín Cristo Jesús. Chi kóni r̄a ñ̄a kaño'o ií ndú t̄ixi ndá'a ley Moisés.

⁵ Tido ni lú'u ví k̄o n̄i sónó ndu'u noó rá ñ̄a kee ndu ñ̄a kóni r̄a, dá kían ná kandita ndaq̄ ij n̄i ndó noó to'on ndaq̄ ñ̄a ká'an sa'a Jesús.

⁶ Tido ni iin k̄a to'on saá k̄o n̄i ka'an na ndíta noó na kúú kuendá Jesús xí'ín. T̄aa ndáya'i kúú ná, tido k̄o né'e tandíni, dá chi ni iin tó'ón ñayuu k̄o máni cháá k̄a noó Ndios o duú dao k̄a na. Iin n̄oó vá kúú ndidaá ñayuu noó Ndios.

⁷ Ta di'a n̄i naconi va na ñ̄a mií Ndios n̄i xi'o choon noói ñ̄a dána'i noó na k̄o kúú na Israel sa'á to'on va'a ñ̄a ká'an sa'a Jesús, tátó'on k̄i'o n̄i xi'o Ndios choon noó Pedro ñ̄a dána'a na to'on va'a yó'o noó na Israel.

⁸ Ta mií Ndios, na n̄i k̄axi Pedro ñ̄a kane'e na to'on va'a sa'a Jesús dána'a noó na Israel, noón ta'anii kúú na n̄i k̄axi yu'u ñ̄a kane'e i to'on va'a yó'o dána'i noó na k̄o kúú na Israel.

⁹ Ta n̄i naconi Jacobo xí'ín Cefas xí'ín Juan, tá'an

na ndítá noó na kúú kuendá Jesús, ñaq miílan ndaa kuiti Ndios ni xi'o choon yó'o noqí, chi ni tiin na ndái, xi'ín ndá'a Bernabé, ñaq ná'a ñaq iin ni nduu ndu xi'ín ná. Ta ni kandoo ndu xi'ín ná ñaq ko'on ndu dána'a ndu noó na kó kúú na Israel, ta mií ná kó'on dána'a tein na Israel.

10 Sava'a ñaq ni xiká na noó ndu kián ñaq ná dá'a ni nandodó ndu chindeé ndú na kúnda'í ndéi ñoo Jerusalén. Ta sa ñoó kúú váán ndí'i inij keei.

Di'a ni kuu tá ni danáni yu'u Pedro

11 Tido tá ni kásáa Pedro ñoo Antioquía, dá ni danáni yu'u na, dá chi ñaq ni kee na ñoó kúú iin ñaq kó vá'a noo Ndios.

12 Chi tá kó ñá'a kasaq dao tqa ni tanda'a Jacobo, dá ni sásá'an Pedro xi'ín na kó kúú na Israel. Tido tá ni ndí'i ni kásáa tqa ñoó, dá ni kásá'a kúxoo va Pedro noó na kó kúú na Israel. Ta kúú kó ní sásá'an ká na xi'ín ná, chi yu'u na kée rä ká'an ñaq miílan ndusá ta'andá ñí ndidaá tqa kúú kuendá Jesús.

13 Ta sa'a ñaq ni kee na dión, sa'a ñoó ni kúxoo ta'ani dao ká na Israel kuendá Jesús. Ta nda Bernabé ni kee ta'ani dión, chi ni kúxoo ta'ani na tátó'on kí'o ni kee dao ká tqa uú noo ñoó.

14 Tá ni xini yu'u ñaq kó kéndúsá'ano na tátó'on kí'o dándáki to'on ndaa ñaq ká'an sa'a Jesús, dá ni kaaj xi'ín Pedro noo ndidaá na kúú kuendá Jesús ni na'taka ñoó: "Mií ní kúú iin tqa Israel, tido kée ní tátó'on kí'o kée na kó kúú na Israel, ta kó nákaa ká ní tixi ndá'a ley na Israel. Sa'a ñoó, ¿ndiva'a kéndúsá ní xi'ín na kó kúú na Israel ñaq kee na choon sa'andá ley na Israel, tá dáá?

15 “Mií yó kúú nā Israel, chī ni kakió ñoo Israel. Ta kō kúú yó ñayuu tukú yá'a kée kuāchi noo ley yo.

16 Ta ná'á yó ñā ni iin tó'ón ñayuu o kúu kandoo vii noo Ndios sa'á ñā kée na choon sa'ándá ley Moisés, chī savā'a sa'á ñā kándéé iní nā Jesucristo, sa'á ñoo kándoo vii ná noo Ndios. Chī sa'á ñā kándisa yó Jesucristo, sa'á ñoo kándoo vii yó noo Ndios. Ta kián sa'á ñā kándéé iní yó iin tó'ón diní Jesucristo va, ta o duú sa'á ñā kée yó choon sa'ándá ley. Chī ni iin tó'ón ñayuu o kúu kandoo vii noo Ndios sa'á ñā kée na choon sa'ándá ley.

17 “Ta sa'á ñā ndukú yó kandoo vii yó noo Ndios savā'a sa'á ñā kándéé iní yó Jesucristo, sa'á ñoo kā'ān dao ñayuu ñā kúu yó ñayuu kómí kuāchi. Ta, ¿á ñā yó'o kóni kaa ñā Jesucristo kúu nā xí'o ñā ya'a yó kee yó kuāchi? Koó, kō tā'ón dión kián.

18 Dá chī tá ní nāndió kuéi tuku yó kándéé iní yó ley, tá'ān ñā ní dankoo yó, dá kíān kakuu ii vá yó ñayuu kómí kuāchi noo Ndios.

19 “Sa ní xi'i va yu'u noo ley Moisés, chī kō kándéé kā iní ñā dákāki ñaá. Ta ní nātaki yu'u noo ñā kóni Ndios.

20 Ta viti kián kékendái ñā ní xi'i nduúi xí'in Jesucristo ndíka cruz. Sa'á ñoo kō takí kā yu'u noo ñā kóni miíí. Nda Cristo va kúu nā nákaā nímaí dándáki na yu'u viti. Ta ndidaá ñā kéei viti, kúu ñā kéei sa'á ñā kándéé iní Jesucristo, nā kúu de'e Ndios, nā kú'u ini sa'í, ta ní nākí'o na mií ná ñā ní xi'i nā sa'í.

21 Ta ní iin kuū tā'ón o dánkoo yu'u ñā maní ní kee Ndios sa'í. Dá chī tá ná kandoo vii yó noo Ndios sa'á ñā kée yó choon sa'ándá ley, dá kíān ní naá óon

va ñaq ni kee Cristo Jesús ni xi'í na ndika cruz sa'a yo, ni kúu."

3

Ni natiin yó Espíritu ij Ndios sa'á ñaq kándéé iní yo Jesús

¹ Nandeeé ką vían xixi ndo'ó, na Gálatas xaan. ¿Ndá yoo ni danaá iní ndo, dá o kándisa ką ndo ñaq ndaa sa'a Jesús? Chi sa tá'í ni naakaní ndu'u xí'ín ndó sa'á ñaq ni kee Jesucristo ni xi'í na sa'a yo ndika cruz.

² Ta viti, ñaq kóni kandaa inij sa'a ndo kíán, ¿á ni natiin ndó na kúu Espíritu ij Ndios sa'á ñaq kée ndó choon sa'ándá ley o sa'á ñaq ni kandeeé iní ndo Jesús tá ni seídó'o ndó to'on va'a sa'a ná?

³ Nandeeé ką vían xixi ndó. Chi sa va'a va ni kasá'á kándéé iní ndo Jesús ni kee na kúu Espíritu ij. Tido, ¿á ká'án ndó viti ñaq xí'ín ndéé míi ndó, dá kandeeé ndó kaki ndó?

⁴ ¿Á ni naá óon va ñaq ni ndo'o níó ndo sa'á ñaq kándéé iní ndo Jesucristo? Va'a nda'o tá kó ni naá óon ñaq ni ndo'o ndó.

⁵ Ni xí'o Ndios Espíritu ij ná noo ndo, ta kée na ñaq'a ndato xí'ín ndó. ¿Á dión kée na xí'ín ndó sa'á ñaq kée ndó choon sa'ándá ley, ká'án ndó? Koó, chi kée na dión sa'á ñaq ni kandeeé iní ndo Jesús tá ni seídó'o ndó to'on va'a sa'a ná.

Natiin ta'ani yó ñaq va'a ni kandoo Ndios ki'o na noo Abraham

⁶ Kana'á ndó ñaq sa'á ñaq ni kandeeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoo ni kandoo vii ná noo ná.

⁷ Sa'á ñoo kana'á ndó ñaq ndi ndáa miío ñayuu kándéé iní Ndios, noón kúu na ve'e mií Abraham.

8 Dá chi ká'an tuti ii Ndios ñq sa daá ni chikaa va ini Ndios ñq dánkoo vii ná ná kó kúú na Israel noo mío ná sa'á ñq kandeé ini ñaa ná, chi di'a ni kaa ná xí'ín Abraham: "Sa'a yo'ó ni'l ndidaá kúú ñayuu ndéi ñayuu yó'o ñq va'a."

9 Sa'á ñq ndi ndáa mií vá ñayuu kándezé ini Jesús, noón kúú ná natiin ñq va'a xí'o Ndios, táto'on kí'o ni ndo'o Abraham sa'á ñq ni kandisa na to'on ni ka'an Ndios xí'ín ná.

10 Ndi ndáa miío ñayuu ndukú ñq kando vii ná noo Ndios sa'á ñq kée na choon sa'ándá ley Moisés, ná yó'o kúú ná tái chi'an noo Ndios. Dá chi di'a ká'an tuti ii Ndios: "Ndidaá kúú ná kó ní kándezé kee ndi ndi'i choon sa'ándá ley, ná yó'o kúú ná tái chi'an noo Ndios."

11 Sa'á ñq kándezé ini yo ñq kó ín ta'on kando vii noo Ndios sa'á ñq kée na choon sa'ándá ley. Dá chi di'a ta'ani ká'an tuti ii Ndios: "Na ni kandoo vii noo Ndios sa'á ñq kándezé ini ñaa ná, noón kúú ná kataki chíchí."

12 Tido dín va dándaki ñq kúú ley noo ñq kándezé iní yo Ndios, dá chi di'a ká'an tuti ii Ndios: "Na kándezé kée ndi ndi'i kuií choon sa'ándá ley, noón kúú ná ni'lí ñq kataki ná keean."

13 Ta Cristo Jesús kúú ná ni taó xóo yó tixi ndá'a ley, tá'an ñq ni datái chí'an ñaa noo Ndios. Chi ni xí'o na mií ná ni na kuio na ndidaá kúú chí'an sa'a yo, dá chi di'a kaá tuti ii Ndios: "Ta ndi ndáa miío taq ná karkaa ndika iin yíto, roón kúú ra tái chí'an."

14 Ta sa'á ñq ni kee Cristo Jesús dión, sa'á ñq kuu ni'l ta'ani ná kó kúú ná Israel ñq va'a, tá'an ñq ni kaa Ndios kí'o na noo Abraham. Ta sa'á ñq kándezé

iní yo Jesúś, sa'á ñoó ní ni'i yo na kúú Espíritu ii
Ndios tát_o'on kí'o ní kaa Ndios kee na xí'ín yó.

*Ndá tá sa na'á, dá ni chikaa ini Ndios ñ_a tanda'á
ná Jesúś kii na chiya'i na sa'á kuachiyo*

¹⁵ Ñanij, ná ko'ín ka'ín sa'a iin taea ñayuu yó'o xí'ín ndó, dá kandaq ini ndó ña kónij ka'in xí'ín ndó. Tá ní kav_a'a iin taea iin tuti ña ká'an tát_o'on kí'o kóni r_a kee ra, dá ní kani ra sello noo tuti r_a, dá kíán ní iin tó'ón ñayuu o kúú dát_uú ná tó'on ní taa ra, ta o kúú ta'on chi'i na cháá k_a to'on noó ñ_a ní taa ra.

¹⁶ Dión ta'ani ní kee Ndios, chí ní kaa na noo tuti ii ná ña kí'o na ña va'a noo Abraham, xí'ín noó na ve'e na. Ta k_o ní ka'an Ndios kí'o na ña va'a yó'o noo "ndidaá ná ve'e na", chí k_o ní ka'an na sa'a kuá'á ñayuu, dá chí ní ka'an na sa'a iin tó'ón taea, chí di'a ní kaa Ndios xí'ín Abraham: "Tein ná ve'e yo'ó kana iin taea." Ta taea ñoó kúú Cristo Jesúś.

¹⁷ Sa'á ñoó ká'in xí'ín ndó ñ_a tá sa na'á ní xi'o Ndios tó'on na ñ_a kee na tát_o'on kí'o ní kandoo na kee na xí'ín Abraham. Dá ní ya'a komi ciento ok_o ux_i kuiq, dá ní xi'o na ley na noo Moisés. Sa'á ñoó o kúú ta'on dát_uú ley yó'o tó'on ní xi'o Ndios noo Abraham, dá chí mián ndaq kee Ndios ñ_a ní kandoo na kee na.

¹⁸ Chí tá ní'lí yo ña va'a yó'o noo Ndios sa'á ñ_a kée yó choon sa'ándá ley, dá kíán k_o ndáya'i ta'on tó'on ní xi'o na noo Abraham. Tido k_o t_a'ón dión kíán, dá chí ní xi'o oon va na ña va'a yó'o noo Abraham, chí kí'o dión ní kandoo Ndios kee na xí'ín ná.

*Yó'o nákani Pablo sa'a ndá choon ní xi'o Ndios ley
na noo Moisés*

¹⁹ Ta viti, ¿ndá choon ní xi'o Ndios ley na noo Moisés, tá dáá? Ní xi'o naan noo Moisés dá chí

va'an dána'aqan ndi ndáa iin rá iin ñaq'a kini kée yó. Ta ní dñaná'aqan noó ñayuu ndaq rá ní tñu noó ná ní kii tein ná ve'e Abraham. Noón kúú ñaq'a ní kaa Ndios kí'o na. Ta ní xí'o Ndios ley yó'o noo Moisés xí'ín ndá'aq ángel. Ta xí'ín ndá'aq Moisés ní xí'o naqan noó ñayuu.

20 Tido ko ní kéchóon ta'on Ndios iin ká ñayuu, dá ka'an ná xí'ín Abraham, chí iin tó'ón míí vá Ndios ní ka'an xí'ín ná.

21 Sa'á ñoó, ¿á dátuú ley Moisés ñaq'a ní kaa Ndios kee na xí'ín Abraham? Koó, ko tñá'ón dión kíán. Dá chí tá kandeé ley kí'o ñaq'ataki chichí yó, dá kíán xí'ín míí vá ley kuu kandøo vii yo noo Ndios.

22 Tido ko tñá'ón dión kíán, dá chí ká'an tuti ii Ndios ñaq'ñoo ndidaá ñayuu tixi nda'á kuächi, sa'á ñoó kí'o Ndios ñaq'ní ka'an ná kí'o na noo yo sava'a sa'á ñaq' kándezé iní yo Jesucristo, chí sava'a ñayuu kándezá kuu ní'l ñá.

23 Tá ko ñá'aq kandeé iní yo Jesucristo, dá ní sa ndadi yo tixi ndá'aq ley. Ta sa dñandáki ñaá ley ndaq rá ní kasändaaá kuu ní na'aq Ndios noo yo ñaq' kandeé iní yo Jesús.

24 Ta ley ñoó ní sa ndakaan yó tátø'on kí'o ndáka iin ná kéchóon takuálí de'e sato'o ná. Ta dión ní sa ndaka ley ñoó yó ndaq ní kasändaaá yo kandeé iní yo Cristo Jesús, sa'á ñoó kándezøo vii yo noo Ndios sa'á ña kándezé iní yo ná.

25 Tido viti kándezé iní yo Jesús, ta ní kankuei yó tixi ndá'aq ley, ñaq kúú tátø'on kí'o kúú ná ndáka takuálí,

26 chí viti kúú yó de'e Ndios sa'á ñaq' kándezé iní yo Cristo Jesús.

27 Iin ní nduu va yó xí'ín Cristo sa'á ñqa ní sodó ndútq yo ñqa ní kandee iní yo ná. Tá kíán táto'on ki'o ní nandxí yó ná.

28 Ta viti ko né'e tanddíni á kúú yó nqa Israel o nqa griego, o á kúú yó nqa ño'o tixi ndá'q iin sato'o o koó, o á kúú yó taqa o ñá'q, chi iin tó'ón diní ní nduu ndidaá yó noo Ndios sa'á ñqa kandee iní yo Cristo Jesús.

29 Ta sa'á ñqa kandee iní yo Cristo Jesús, sa'á ño'o ní nduu yó nqa ve'e Abraham, ta ni'li yo ñqa va'a ní kaa Ndios ki'o na noo nqa ve'e Abraham.

4

1 Ta di'a kua'an ñqa kónij ka'in xí'ín ndó. Sa ná'á vá ndó ñqa iin tayi ló'o, tá'an ra ni'li ndidaá kúú ñqa'tatá xi, iin nóó vá kúú xí'ín iin mozo, va'ará kakuu xi sato'o ndidaá ñqa'a nqa ve'e xi.

2 Dá chi nákaq xi tixi ndá'q nqa kechón noo tatá xi xí'ín nqa ndáka ñándq ná xino xi kuiq ñqa kían ní kaa tatá xi natin xi ñqa'a ió noo ná.

3 Ki'o dión ta'ani ní sa'á ndo'o yó, chi ní sa'á kuu yó táto'on takuálí ndó'o dión, chi ní sa'á ño'o yó tixi ndá'q ñqa kini dándáki ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

4 Tido tá ní xinkqo tiempo ñqa kían ní chikaaq ini mií Ndios, dá ní tanda'á ná de'e na Jesús ní kii na ní kaki na tixi iin ñá'q. Ta ní kaki ta'ani na tixi ndá'q ley.

5 Dión ní kee na, dá ní taó xóo na yó tixi ndá'q ley, dá ni'li yo ñqa kakuu yó de'e na.

6 Ta sa'á ñqa kúú yó de'e Ndios, sa'á ño'o ní tanda'á ná Espíritu de'e na ní kasáq nqa ió nqa ini nío yo. Ta Espíritu ño'o kúú nqa kedaá xí'á, dá kayu'ú yó Ndios: "Tatá ló'o miíij."

7 Sa'á ñoó kó ñó'o ká yo t̄ixi ndá'a ley, chí ndaá de'e Ndios vá kúú yó viti. Ta sa'á ña kúú yó de'e na, sa'á ñoó kánian natiin yó ña va'a noo ná sa'a Cristo.

Kandita ndaq ndo xí'in ña kándisa ndó sa'a Jesús

8 Tá sa na'á, ta kó ñá'a kana'a ndó Ndios, dá ni sa ño'o ndó t̄ixi nda'a ña kó kúú ndios.

9 Tido viti sa ná'a vá ndó ndá yoo kúú Ndios, o va'a kqan ná ka'in xí'in ndó ña sa ná'a di'a va Ndios ndo'ó. Sa'á ñoó, ¿ndiva'a ni nandió kuéi tuku ndó noó ña'a kó chóon, tá'an ña kini dándáki ñayuu ndéi ñayuú yó'o? Ta, ¿ndiva'a ni nachi'i tuku ndó mií ndó t̄ixi ndá'án?

10 Chí kéká'ano ndó dao kuu, xí'in dao yoo, xí'in dao víko xí'in dao kuiá.

11 Sa'á ñoó nákaní inii sa'á ña kée ndó dión, dá chí ndá ndi kuu naá óon va choon ni keei tein ndó.

12 Ñani miíj, seí nda'ávíj noo ndo ña kee ndó tát'on kée miíj, dá chí ni kee yu'u tát'on kée mií ndó tá ni sa ioj xí'in ndó. Ta ni iin ña'a kó ní ya'a ndó nooí.

13 Ta sa ná'a vá mií ndó ña sa'á ña sa kú'u vai, sa'á ñoó ni kuu ni dñaná'i noo ndo ta'ándá mií ñoó sa'á ña kúú to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús.

14 Ta kó ní kú'ichí ini ndo koni ndo yu'u, ta kó ní káñó'ó ñaa ndó va'ará ni sa kú'i. Di'a ni naakuaka va'a ndó yu'u tát'on iin ángel ni kii noo Ndios, ta ni kee ndó yu'u kúuí tát'on mií Cristo Jesús.

15 Ta, ¿ndeí kua'an ña kádij téi iní ndo koni ndo yu'u? Ta xí'o ndaai kuendá sa'a ndo, chí nda nduchí nōo ví ndó kú'u ini ndo taó ndo ki'o ndó noo yú'u tiempo daá ñoó, ní kúú.

16 Ta viti, ¿á ndaá xiní u'u va ndó yu'u sa'á ña ká'in ña ndaq xí'in ndó?

17 Ta ndéi dao taa kádi'indá rá ndo'ó, chì kátoó
ra ña kee ndó ña kóni mií rá, tído o duú ña va'a kían
kóni rá. Dá chì ña kóni rá kían taó xóo ra ndo'ó teín
ndu'u, dá nduu ndó kuendá mií rá, dá koo kuión
ndo xí'ín ña dána'a rá.

18 Ña va'a kían tá daá kuití ná koo kuión ndo xí'ín
ñá va'a, va'ará kóo yu'u ió xí'ín ndó.

19 De'e kuálí miíj, tuku va ni kásá'á ndó'o naní
nío yu'u kée ndó, chì ndó'i tátó'on ki'o ndó'o iin
ñá'a tá káki de'án. Ta kúú dión kando'o vai sa'a ndo
nda ná kasandaá ndo kee ndó to'on ki'o ni sa kee
mií Cristo.

20 Kóni kiíj kakaa*ai* tein ndó, dá ka'in iin to'on vitá
cháá ká xí'ín ndó, chì nákani nda'o inij sa'a ndo.

Ña yó'o kían ni ndo'o Agar xí'ín Sara

21 Ta viti ká'in xí'ín ndo'ó, na kátoó ndu'u tuku
tixi ndá'a ley Moisés: ¿á kó óon ta'on kueídó'o ndó
ndi kaá ley ni taa Moisés?

22 Chì kaá to'on ni taa na ña ni sa ndei uu de'e
yií Abraham. Iin xi ni sa kuu de'e ñá'a sa káa tixi
ndá'a ñadi'í na. Ta iin ká de'e na ni sa kuu de'e
ñadi'í na, ñá'a dándáki mií.

23 Ta de'e ñá'a, ña sa káa tixi ndá'a ñadi'í na, ni
kaki xi chì ki'o dión kóni Abraham. Tído de'e ñadi'í
na, ñá'a dándáki mií, kúú ra ni kaki tátó'on ni xí'o
mií Ndios to'on na noq Abraham.

24 Ndi nduu ñá'a yó'o kúú tátó'on uu to'on ni
kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na. Ta to'on mií
noó kúú ley ni xí'o Ndios diní yúku naní Sinaí. Ta
ñayuu ni kaki tixi ley yó'o, noón kúú na ñó'o tixi
ndá'án. Ta ley yó'o kúú tátó'on Agar, ta ñayuu ñó'o
tixi ndá'a ley kúú tátó'on de'e Agar.

25 Dá chí ñá'q naní Agar ñoó kúú tát^o'on yúku naní Sinaí iin chí Arabia noó ní xí'o Ndios ley noo Moisés. Ta kúú ta'anián tát^o'on ñoo Jerusalén, ña náka^a viti. Dá chí ñoo yó'o náka^a tixi ndá'q ley xí'ín ndidaá ñayuu ndéi noogán, tát^o'on kí'o ní sá káa Agar tixi ndá'q ñadi'í Abraham.

26 Tido iin ká ñoo Jerusalén, ña náka^a chí induú, kó náka^a ta'an vaan tixi ndá'q ley. Ta ñoo ñoó kúú tát^o'on naná yo, na kúú kuendá Jesús.

27 Dá chí di'a kaá tuti ij Ndios:

Kadijⁱ iní yo'ó, ñá'q, yo'ó ñá kó kúú kandei de^e'e, yo'ó, ñá kó óon ta'on kaki de^e'e.

Kayu'ú yo'ó xí'an kádiⁱ inóon, chí kó ñá'q ndo'o naní ní^o, dá kaki iin de^e'ón.

Dá chí kua'q cháá ká kakuu de^e'e yo'ó,
ñá ní kandoo nda'í xa^an,
o duú na ñá'q ió yíⁱ.

28 Ta viti, ñani miíj, kúú yó tát^o'on Isaac, chí kúú yó de^e'e ní kaa Ndios kí'o na noo Abraham.

29 Ni sá kendava'a tayíí ní kaki xí'ín ña kóni mií Abraham xí'ín tayíí ní kaki ní kee Espíritu ij. Ta kí'o dión ta'aní kéndava'a na ñó'o tixi ndá'q ley xí'ín yó viti.

30 Tido, ¿á ko ndúsa^a ta'on ini ndo ña ká'qan tuti ij Ndios? Chí di'a va kaáan: "Taó xóo ñá'q náka^a tixi ndá'q ñadi'óon na ko'qan xí'ín de^e'án. Dá chí o kúú ta'on ni'i nduú xí ña va'a xí'ín de^e'e ñá'q dándáki mií."

31 Sa'á ñoó, ñani miíj, kana'á ndó ña ko kúú ta'on yó de^e'e ñá'q náka^a tixi ndá'q iin ká na. Di'a kúú yó de^e'e ñá'q dándáki mií.

5

Ko ñó'o ką yo tixi ndá'a ley Moisés

¹ Sa'á ñqó kandita toon ndó xí'ín ña ni kee Cristo sa'a ndo, chi ni taó xoo na ndo'ó tixi ndá'a ley Moisés, ña sa dandáki ñaá. Ta o sa nándió kuéi ka ndo kaño'o ndó tixi ndá'an, dā dandáki tukuan ndo'ó.

² Kueídó'o va'a ndó, chi yu'u kúú Pablo, na ká'án xí'ín ndó. Tá ná naki'o ndó mií ndó ña ta'anda ñii ndo táto'on ki'o kée tą Israel, dá kían ko tą'ón ña'a natiin ndó noo ña ni kee Cristo Jesús sa'a yo.

³ Ta nándió koo tukui ká'in xí'ín ndidaá taa, tá'án rą kándia ña ta'anda ñii rá, ña miían ndúsa kánian kee ra ndi ndi'i choon sa'ándá ley Moisés, dá kandoo vii rá noo Ndios.

⁴ Tá ká'án ndó ña kandoo vii ndo noo Ndios sa'a ña kée ndó choon sa'ándá ley, dá kían ña yó'o kóni kaa ña ni taó xoo va ndó mií ndó noo Jesús, ta ni taó xoo ta'ani ndó mií ndó noo ña mani ni kee na sa'a ndo.

⁵ Tido sa'a ña ió Espíritu iij Ndios xí'ín yó, sa'a ñoó ió tandeé iní noo yo ña kandoo vii yo noo Ndios sa'a ña kándéé iní yo Jesús.

⁶ Dá chi sa'a ña kándéé iní yo Cristo Jesús, sa'a ñoó va'ará ni ta'anda ñii yo o ko ni ta'anda ña, ni iian ko ndáya'i. Ña ndáya'i kían kándéé iní yo Jesús, ta ña yó'o kédaá xí'ín yó, dá ku'u ini sa'a sátá'an yó.

⁷ Ta sa va'a ndo'o kua'an ndo xí'ín ña ndaa kándisa yó. ¿Ndá yoo ni nádaká ñaxintóni ndo, dá ko seídó'o ką ndo ña ndaa?

⁸ Tido kana'a ndó ña o duú Ndios ní nádaká ñaxintóni ndo, chi di'a mií ná kúú na ni kana ndo'ó.

9 Ta sa ná'á va'a mií ndó ña xí'ín lú'u chí'í vá levadura, ta kúú dákuita tachí vaan iin tu'u yúsa káva'a pan. Ta dión ta'ani kée ña to'ón dána'a taa ñoo xí'ín ndó.

10 Ta kándéé iní yu'u sato'o yo Ndios ña nandió kuéi ndó kandísá ndó tátó'on ki'o kándísá yu'u. Chiñayuu kátoó nádaká ñaxintóni ndo, miían ndaa chiya'i na noo Ndios sa'á ña to'ón dána'a naa noo ndo. Ko né'e tændíni ndá yoo kúú ná.

11 Ñani miíi, tá dána'a jí yu'u noo ñayuu ña miían kánian ta'andá ñíi ná to'on kée ra Israel, dá kían, ¿ndiva'a kéndava'a jí ra Israel xí'ín yu'u, tá dáá? Chi tá dána'i dión noo ná, dá kían o kuídó ta'on ini ra kee to'on va'a ña ká'an sa'á ña ni kee Jesús sa'a yo ndika cruz, tá dáá.

12 ¡Tido va'a cháá káan iin íchi di'a ná dákuáchi taa nádaká ñaxintóni ndo ñíi mií rá!

13 Kana'á ndó, ñani miíi, ña sa ni nakanava Ndios ndo'ó ña o káñoo'ka ndo tixi ndá'a ley. Tido ná dá'a ni ka'án ndó ña sa'á ña ko ño'o ka ndo tixi ndá'a ley, sa'á ñoo kuu kee ndó ña kóni ñíi ndo. Di'a kánian chindeé tá'an ndó xí'án kú'u ini sa'a sátá'an ndó.

14 Chi dákinkoo ndi'i yó choon sa'ándá ley Moisés tá ná kueídó'o yó choon kua'an di'a: "Ku'u ini ndo sa'a ñayuu xi'ín ndó tátó'on ki'o ndo'ó ndó xí'ín mui ndó."

15 Tido tá chidáó tá'an ndó xí'ín to'on ká'an ndo, ta seí yi'í tá'an ndó, dá kían kaon koo ndó, chi kasandaá kuu, dá naá ndí'i iin rá iin ndó.

Ki'o ndó mií ndó noo na kúú Espíritu iü Ndios ña ná kandaka na ndo'ó

16 Ta ká'an ta'anii xí'ín ndó ñaq koo ini ndo kee ndó ñaq kóni na kúú Espíritu ij Ndios, ta o saq kée ndó ñaq kini kóni nñí ndo.

17 Dá chiq ñaq kóni nñí ndo ko náki'in tá'an nóóán xí'ín ñaq kóni Espíritu ij Ndios, chiq naá tá'an va ñaq kóni nñí ndo xí'ín ñaq kóni Espíritu ij. Sa'á ñqó o kúu kee ndó ñaq kóni ndo.

18 Tído tá naki'o ndó mií ndó noo Espíritu ij Ndios ñaq ndaka na ndo'ó, dá kían ko ñó'o ka ndo tixi ndá'a ley.

19 Ta ko ú'u ta'on kandaq inio ndi kée ñayuu xí'o mií noo ñaq kóni nñí na, dá chiq kée na kuachi xí'ín na ko kúú ñadi'í ñaq o yíi na, ta kée na ñaq ka'an noo xí'ín nñí na, ta ko chítuu ini na kee na ñaq ka'an noo.

20 Ta ndáñq'o na ñaq ko kúú ndios, ta kétadí na xí'ín ñayuu, ta xini u'u tá'an na, ta naá na xí'ín dao ka ñayuu, ta kuión ñaq, ta yachiq xido ini ñaq, ta sava'a sa'a míí vá na nákaní ini na, ta sa'andá tá'an na ñayuu, ta taó xoo na ñayuu kandoo xoo mií na,

21 ta u'u ini na, ta sa'áni na ndii, ta daá xini na, ta tein víko yá'a na kée na ñaq kini ka'an noo. Ta kée na dao ka ñaq a kini tátó'on kua'an ñaq yó'o. Sa ni ka'ín xí'ín ndó, ta ká'án tukui ñaq ndi ndáa mií ñayuu ndéi kée ñaq yó'o, ni iin kuq ta'ón o koní na natiin na kandei na noo dándáki Ndios.

22 Tído di'a kua'an ñaq va'a xí'o na kúú Espíritu ij Ndios ñaq kían kee yó: kú'u ini yo sa'á ñayuu xí'ín yó, ta ió dii ini yo, ta va'a ndéi yó xí'ín dao ka na, ta kueé ini yo, ta kewa'a yó xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu, ta va'a ini yo xí'ín dao ka na, ta kúú yó ñayuu ndaa,

23 ta nda'í ió ini yo, ta chítuu inio kee yó ñaq kini. Ta noo ni iin tó'ón ley ko yá'a yó tá kée yó ndidaá

ñä vaa yó'o.

24 Ta nä ndíta xí'ín Cristo, noón kúú nä ni chirkuei ndidaá kúú ñä kini kóni ñíi ná keean ndíka cruz, chi ko kée kä nä kini kóni ñíi ná.

25 Tá dándaki nä kúú Espíritu ij nío yo, dá kíän ná kee yó ñä kóni mií ná.

26 Ta ná dá'a ni kakuu yó ñäyuu ió tayíí ini. Ná dá'a ni dátá'án tá'an yó. Ná dá'a ni koo u'u ini yo koni yo ñani yo.

6

Koo ini ndo chindeé tá'an ndó xí'ín iin rá iin mií ndo

1 Ñani miíj, tá iin ndakána ní natiin ndó iin ñani yo noó kuachi, dá kíän ndo'ó, nä ndíta toon xí'ín Espíritu ij, kúú nä kánian chindeé ná, dá ná kuijn ndaa tuku na. Ta nda'i ni ka'an ndo xí'ín ná, ta kandaa ndo mií ndó, chi oon ní ví kuei ta'ani mií ndó noó kuachi táto'on kí'o ní ndo'o ñani yo.

2 Ta chindeé tá'an ndó xí'ín iin rá iin ndó tá ndó'o nío ndo, ta kí'o dión kee ndó, dá kee ndó choon ní salanda Cristo.

3 Ta nä chínaní míí ñä kúú ná nä ndáya'i, ta ni iin ñä'a ko kúú ná, dá kíän dánda'i nä mií vá ná.

4 Ta iin rá iin mií vá ndó kánian kande'é vaa ñä kée ndó, dá kíän nata'an ini ndo sä'á ñä vaa kée ndó. Ta o sä chídáo tá'an ndó ñä kée ndó xí'ín dao kä ñäyuu.

5 Dá chi iin rá iin mií vá ndó xí'ín choon ní ni'j ndo noo Ndios.

6 Ta ndidaá ndo'ó, nä dákuá'a to'on Ndios, kánian chindeé ndó nä dána'ä noo ndo xí'ín ñä vaa ió noo ndo.

⁷ Q sə kóo ini ndo dánda'í ndo mií ndó, dá ch̄i ko íin ta'on kuu dánda'í Ndios, ch̄i ndidaá ña'a xítí ndó, ñoó kían dákée ndó.

⁸ Ta dión ta'ani ndo'o nə kée ña kóni ñíi ná, noón kúu nə ni'lí ña naá ná. Tido nə kée ña kóni Espíritu ij, noón kúu nə ni'lí ña kataki chíchí ná kee Espíritu ij.

⁹ Ta ná dá'a ni kuitá yo kee yó ña va'a, ch̄i tá ko sá tuu yó ña kée yóan, dá kían kasandaá iin kuu natiin yó ña va'a noo Ndios.

¹⁰ Sa'á ñoó tá nónó yó kee yó ña va'a, dá kían ná kee yóan xí'ín ndidaá ñayuu. Ta ná ndi'i cháá ka ini yo kee yó ña va'a xí'ín nə kándisa dáó xí'ín yó Jesús.

Ta viti kúu yó ñayuu saá sa'á ña kándéé iní yo Jesús

¹¹ Kande'é ndó, di'a ví ná'ano letra táai xí'ín ndá'a miíí.

¹² Ta ndidaá rə kóni kandoo va'a noo dao ka ñayuu, roón kúu rə kéndúsə xí'ín ndó ña ta'andə ñíi ndo. Ch̄i sa'á ña ko kóni rə ña kendavə'a nə Israel xí'ín rá, sa'á ñoó kénoo ra ña ni kee Cristo sa'a yo ndika cruz.

¹³ Tido ni mií rə ni ta'andə ñíi ko kándéé kee ndidaá choon sa'andā ley. Tido kóni rə kendúsə rə xí'ín ndó ña ta'andə ñíi ndo, dá chindaya'i ra mií rá noó nə Israel.

¹⁴ Tido ni lú'u ko kóni yu'u chindaya'i miíí sa'á ña yó'o. Ña kéká'ano yu'u kúu ña ni kee sato'o yo Jesucristo sa'í ndika cruz. Ch̄i kée yu'u kuendá ña sa ni xi'lí ña kini ió ñayuu yó'o nooí ndika cruz tátó'on ki'o ni xi'lí ta'ani miíí noo ña kini ió ñayuu yó'o.

15 Dá chí sa'á ñaq ndíta yó xí'ín Jesús, sa'á ñoo ni iin
ñaq'a kó ndáya'i ñaq ta'ändä ñíí yo o kó. Ñaq ndáya'i
noo Ndios kúú ñaq ni nduu yó ñayuu saá.

16 Ta ndidaá ndo'ó, na taxi va'a choon ni taai noo
tuti yó'o, ná koo va'a ini ndo, ta ná ku'u ini Ndios
sa'a ndidaá kúú ndo'ó, na ndisa kúú na ñoo Ndios.

17 Ta yó'o chí noo o sa dáta'án ká ni iin ndó yu'u,
dá chí sa kuä'á ndä'o yänta tándaa ñíí kée ñayuu
sa'á ñaq dána'i sa'a sato'o yo Jesús.

18 Ñani miíj, ná koo ñaq maní xí'o sato'o yo Jesu-
cristo xí'ín iin rá iin ndo'ó. Dión ná koo.

**Tuti yó'o kúú to'on Ndios, ta xí'o ña kuendá
sa'a Jesús
New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mxb:Mixtec,
Tezoatlán)**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Tezoatlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Tezoatlán [mxb], Mexico

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.l

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Tezoatlán

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

b81ac6b3-0ad5-5336-8d42-4c2703b04e9f